

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru z pošiljanjem
na dom
za celo leto . 8 fl.
„ pol leta . 1 fl. 50 k.
1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
„ pol leta . 1 fl. 30 k.
1/4 . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigaru Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 16.

V Mariboru 1. avgusta 1867.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

Častiti gospodje, ki so bili naročeni samo za prvo pol-
letje in katerih naročnina je zatoraj že končana, so prošeni naj
se blagovolijo kmalu naročiti za drugo polletje. Nadalje pro-
simo tudi sploh vse rodoljube in prijatelje za duševno in
materialno podporo. — Novi naročniki še dobije vse
liste drugega polletja.

Srenjske volitve.

I.

Nove volitve srenjskih odborov na Štajerskem so nam
pred durimi. O političnej, gospodarskej in narodnej važnosti
srenj in njenih odborov je že govoril „slovenski gospodar“
v svojem oddelku „slovenski župan“ in priporoča pri tej pri-
liki oni oddelek pazljivosti svojih bravcev. Glede politične
važnosti srenj naj tu le še pristavimo besede Dupinove, ki
pravi: „Mirnemu deželanu v oddaljeni pokrajni
smejo biti neznana celo imena ministrov, ki
vladajo državo; nikdar in nikakor pa mu nesme
biti vse jedno, kako in po kom se oskrbuje sre-
nja in njene zadeve!“

Komur še ni šla v glavo gospodarska imenitnost srenj,
njemu svetujemo le, da naj še enkrat pazljivo prebere sre-
njska opravila, ktera smo priobčili v 10. broju našega lista
v gori navedenem oddelku, kakor jih določuje § 24 srenjske
postave.

Tudi o važnosti srenj v narodnem oziru danes le neko-
liko besedi. Ko se je v Avstriji vpeljala po patentu od 26.
februarja 1861 ustavna vlada,*) je tudi nas Slovence dole-
tela neka mala trohica svobode. Da bi nam pa pri tej svo-
bodi ne zrastel prehitro politični greben, zato so skrbeli vo-
livni redi februarske ustave, ki so število slovenskih poslan-
cev, posebno pa na Štajerskim, omejili in znižali, kar se je
naj več dalo. Vsemu temu vkljub so si vendar Slovenci
izbrali nekoliko mož, ki so imeli srce in glavo na pravem
kraju in so pri vsakej priliki možato povzdignoli svoj glas
za pravice narodove. Pa „klin s klinom“ so si hitro
mislili narodni nasprotniki, to je, spodbijmo besede sloven-
skih poslancev z izreki srenjskih odborov na Slovenskem;

*) Kaj pa je „ustavna“ vlada? To se razjasnuje tako le. V vsaki
državi se nahaja dvojna oblast; ena oblast obstoji v tem, da se po-
stave dajejo in tej oblasti se pravi „postavodajavna“ oblast; druga
oblast pa v tem obstoji, da se dane postave tudi spolnujejo ali izpe-
ljujejo, in ta oblast se imenuje „izpeljavna“ ali „izvršivna“ oblast.

V tistih državah, kjer ima vladar obe te oblasti le sam v svojih
rokah, tako da sam postave daje in izpeljuje, tam se pravi vlada „neo-
mejena“ ali „absolutna“, — vladar pa „samovladar“. Po nekterih drž-
avah pa vladar nima obeh oblasti sam v svoje roci, temuč postavo-
dajavno oblast deli s svojim ljudstvom. Ljudstvo si voli svoje namest-
nike ali govornike (poslance, deputirte), ti se zbirajo v zborih, pre-
udarjajo in sklepajo, kakošne naj bodo postave. Ta njih sklep se potem
pošlje vladarju (pri nas cesarju), da ga pregleda in prerešeta. Ako ga
vladar potrdi, postane ta sklep po tem postava. In pri nas v Avstriji
je ravno taka, pri nas je vladar „omejen“, on ne more sam na svojo
pest nobene postave narediti; takej vladi pa, v kterej postavodajavno
oblast opravlja vladar in ljudstvo vkup, pravi se „ustavna“ vlada,
vladar „ustaven“ vladar, in pismo, v katerem so zapisane pravice vla-
darja in ljudstva, imenuje se „ustava“.

Političen katekizem.

češ saj so srenjski odborniki tudi izvoljenci slovenskega
ljudstva, in dokažimo poslancem in svetu, da to, kar poslanci
trdijo in tirjajo drugega ni, kakor prazna sanjarija, za katero
narod ne ve in vedeti noče. S tim naklepom so se obrnoli
do županov in nahajali pogostokrat na častitljivem mestu
njihovem ali narodnega zopernika, ali pa mlačnega neved-
nega možiceljna, ki je za dobro besedo ali iz strahu urno
pričal, da njegova srenja za Slovenščino ne mara in da rada
ostane pri starem kopitu. — V slavo in čast drugih župa-
nov zopet moramo tu očitno izreči, da so svojo nalogo umeli
in po moči podpirali poslance pri njih težavnem delu.

Iz tega malega že vidite, da ima srenjski odbor dostor-
krat priliko izreči marsiktero koristno pa ravno tako tudi
škodljivo besedo v narodnih zadevah; pa ne le priliko ampak
celo dolžnost ima ker § 34 srenjske postave velevala, da
mora srenjski odbor izreči svoje mnenje o vsa-
kej reči, o kterej ga vpraša politični okrajni
urad ali pa deželni odbor.

„Klin s klinom!“ tega prigovora se bomo imeli mo-
rebiti v prihodnje tudi mi posluževati, vzlasti nasproti okraj-
nim zastopom; kajti, kakor jih zdaj poznamo, bodo oni
večidel vse strune napenjali, da overajo narodnost. Le v
narodnih srenjskih odborih vidimo izdatno protipezo zoper
škodljivi upljiv, ktereja bodo imeli v narodnih rečeh „naši“
okrajni zastopi.

Toliko le mimogredé, da ne bi nihče prenizko cenil
prihodnjih srenjskih volitev. Glavni namen sledečih listov pa
bode, natančno razložiti, kako naj se vrše volitve za sre-
njski odbor, da se nikjer ne pogrési proti postavi.

Pa nam morebiti kdo poreče; kaj nas briga zunajna
oblika? Naj gosposka postavo izvršuje in pazi, da se jej ne
godi krivica! — Gosposka, ljubi bravec, pri potrebnem pri-
pravljanju k volitvam nima nič opraviti; vse potrebne pri-
prave zato ima preskrbeti sedanji odbor in tudi novo volitev
vodi župan s 4 zaupljivimi možmi (§ 12. in 19. volit. reda).
Nikomur pa ne more škodovati, če ve, kake pravice ima pri
volitvi, da jih more tirjati, ko bi se mu kratile, in kake
dolžnosti, da se more braniti, ko bi se mu večje nakladale.
Pa tudi pripravljanje za volitev in volitev sama ni prazna
oblika. To si zapazite posebno vi, slovenski županje; kajti
gosposka, ki ima paziti, da se nič proti postavi ne godi, vam
bo skrbno na prste gledala in mogoče bi bilo, da bi vam
zavoljo kake malenkosti celo volitev ovrгла. Če ne vrjamate,
Vam pa povem neko prigodbico. — Ko je imel zadnji de-
želni zbor v Gradcu volitve svojih poslancev preiskavati, je
nepravilnosti, ki so se vrinole pri volitvah nemških poslan-
cev, preziral ali vsaj očetovsko zagovarjal. Ne tako pri slo-
venskih, posebno ko je prišel do mariborskega volivnega
okraja, ki je zoper nado poslal dva slov. poslanca. Tu so se
gospodje pazljivo vsedli krog volivnih zapisnikov in so čez
debela očala pretresovali vsako malenkost in oestro sodili ali
ima tudi vsaki „i“ svojo dostojne piko itd. in dasiravno se
je drugod več pregrešilo kakor v mariborskem okrogu, se
vendar še dan današnji ne morejo odločiti, ali bi enega teh
poslancev potrdili ali ne.

Kako se ognemo pri srenjskih volitvah takih zadreg,
prihodnjič.

A. T.

Gospodarske stvari.

Trsoznanstvo.

(Dalje.)

2. Red. Listje volnato.

1. razr.: listje z tremi capami.

Št. 19. Klešec žolti tudi Ortlibar, po nemško, gelber Ortlieber, Räuschling, Rungauer, Knackerling, Türkheimer, Oberländer, itd. po francosko Robin royale, po lat. vitis xanthocarpa, Ortliebia lutea imenovan, je imenitna francoska trta, kakor sledi.

Trs srednji; rožje bledorjavo, črnopikasto, kolencea malo-kedaj čez 3 palce dolga. Listje 6 palcev široko, nekaj daljše, debelo, večidel na eni strani narezano, tudi celo ali trivoglato, sploh nekaj belini podobno, ravno, topozobčasto, močno volnato; veruge neenake, zgornje odprte, peteljna pol odprta.

Grozd mal, zelo gost, enojen; recelj kratek, debel; jagode včas stisnene, pikčaste rijaste, prijetno sladke.

Vrednost. Žolti klešec je v resnici prav rodovito trtno pleme, zdaj ima pri pisavcu v tretjem letu po sajenju med vsemi naj več kavernk, še iz slepih oces priženo rodne mladike; reže se nizko na čepe s nekaj biki, obstoječ je bolj v težki zemlji, le tam bolj v mokrem letu preveč gnije, v suhem pa ne obstoji rad. Gnjilobi v okom se pride, če se trs lepo trebi, vršiči pokrajšajo, listje potrga in gnjile jagode odbero; zori vsrednji dobi, in da izvrstno prav sladko vino, ljubkega dišavnega okusa, je bolj cukreno od burgundeca, drugim pri-mešan, da prijetnost in sladkobo, sam rad potegne.

Št. 20. Klešec zeleni, grüner Ortlieber, grüne Roschellertraube, Savignon, Faignean, Meslier vert, Rochelle blanc, lat. sapidusia Ortliebia.

Trs se loči od žoltega po močnejšem bolj belem in risastem rožju, bledozeleno, okroglo, skoraj celo, menj volnato listje s žoltimi žilami in belozelene jagode. Listje je precej enako poznemu belemu klevnarju, od ktere ga se vender lahko v jesen spozna, ker poznej listje odpada in je rožje debelo beložolto. S tótim se ravno tako ravna, kakor s žoltim klešcem, še več locnov se mu lahko pusti, menj gnije, pa tudi menj rodi, in ne da posebnega grozdja za vino ali za zobanje.

Št. 21. Klešec beli, tudi sivica, weisser Ortlieber, pusillaria Ortliebia.

Trs srednje močen; rožje žoltordeče, risasto, kolencea 3—4 palce dolga, oke belovolnate.

Listje 7 palcev veliko, malo narezano, večidel troješpičnato; peteljna veruga celo zaprta; rob drobno, večidel dvojno zobčast; zgornja plat ravna, svetla, in svetlozelena, spodnja temnozeleno, Grozd mal, enojen, gost; recelj kratek, tenek.

Vrednost. Beli klešec se na Ogrskem najde, in po skušnjah se kaže, da je v dobri, topli, globoki pešeni ali prodečni ilovici zelo rodovit, zlo ga čislajo pri Ptujju in Vitanju, med tem ko ga pri Zavrču, v Slov. Bistrici v težki, slabi zemlji za nič imajo. Terja gnojno ali rodno zemljo, drugač ostane slab, nerodovit, da sicer dobro vino in v topli jeseni cibebe.

(Dalje prihodnjič.)

Svilarstvo.

Mariborski svilorejci so bili letos prav srečni v sviloreji; črviči so bil prav črsvi in zdravi, njih kokoni izvrstni in zato-raj so se prodavali tudi po zlo dobri ceni. Neki gospod T, kateri ima, hočemo reči, komaj srednjo svilorejo, je letos dobil za kokone više 2000 fl. „Gosp. List“ piše, da se je letos na Hrvaškem sviloreja tudi dobro obnašala, ker so tudi tamo črviči bili zdravi, in da je prvotna cena kokonov 90 kr. poskočila na 1 gld. 10 k., in da jih popotni trgovci zdaj že plačujejo po 1 fl. 20 kr. do 1 fl. 30 k. V Gorici plačujejo letos funt kokonov slabih po 1 fl. 50 kr. srednjih po 1 fl. 90 kr. najlepših po 2 fl. 40 kr. Mariborski svilorejci, pa so še bili bolj srečni, oni so letos prodavali kokone po četiri in k slednjemu celo po pet gold. a. v. Cena je letos tako zlo narastla, kajti so svilni črviči v Francoski, v Talijanski zboleli in mnogi poerkali. Da pa so pri nas zdravi ostali, dokzuje, da jim naše podnebje dobro služi in zato-raj bi res prav koristno bilo, če bi se med našimi gospodarji svilarstvo bolj širiti začelo. Na noge tedaj slovenski gospodarji, sadite marljivo murve in pečajte se bolj s svilorejo, bodite zagotovljeni, da bo vam trud dobro plačan.

Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.

Ta prislovica se dan današnji mnogokrat čita in sliši. Tudi se ljudje posebno posestniki navadama le toče, povodnji, mraza, ognja itd. bojijo, reči, s kojimi dobrotljivi Bog ljudstvo obiskuje in mu minljivost vsega posvetnega pred oči stavlja. Ti ne pomislijo: „Kar Bog stori, je vse pravo in dobro.“ Saj je vendar resnično: Da mi ves svet niti za en zdihljaj življenja podaljšati ne more, med tem ko mi dobri Bog 10, 20, 30 let še življenje podaljšati zamore, in toraj vse stovrstno povrne, kar mi je po Svoji modrosti za kratek čas vzel. K temu še: toča, povodenj, mraz, ogenj itd. ni po vesoljnem svetu na enkrat, ampak le posamezne kraje zadene. In sedaj, ko je svet z železnicami na suhem in parobrodi na vodi preprežen, se brž od indot potrebni živež in ostale reči poskrbijo. Tako postavim, je leta 1862 in 63 v Banatu malo zrnja prirastlo, a mi smo ga precej dosti imeli, in menili se obogatiti, drago prodajati. Toda ravno takrat je cena padla in vagan pšenice je stal pri nas k večjemu 4 for., ker so v obilnosti iz Amerike, Angleškega in Francoškega vvaževali. — Tako je z vinom. Lani je na široko in dolgo v nižinah po svetu pozni mraz 24. maja vinogradom škodil, kar se je pred dve sto leti zgodilo 16. maja, k temu še je nesrečna vojska na Českem veliko vina pokončala mogočnejših posestnikov. Vprašam: Ali je zategadel vino letos dražje? Nikakor. Jaz sem ga leta 1862 in 63 po 80 for. štrtinjak brez posode prodajal, ravno kot letos, in gotovo tudi drugi vinorejci v razmeri se ne hvalijo z visoko ceno. — Zato, dragi moj! ne hreni se nad tim, kar ti Bog pošlje, tim več se pa uči zvesteje in modreje ravnati v gospodarstvu, čisteje in vestneje opravljati svoja dela polska, ter ne bodi sam še hujši od toče mraza, ognja, itd. — Da pa so ljudje res večkrat sami sebi hujši od toče, mraza, ognja itd. te sedaj hočem delansko prepričati, da je krvava potreba nevednim v pomoč pritekati brez denarja brez robe, le s prostimi besedami, kadarkoli okoliščine tako nanese, in kar bo veliko več izdalo kot vsa rečna pomoč; saj veš: Kdor nič ne zna tud nič ne velja, kako si še s tolikim premoženjem pomagati ne bo vedel; tim velja: „Otrokom ne dajaj noža v roke!“ — Kar mene zadene, se toče, mraza itd. kar mi Bog pošlje, nič ne bojim: Bog je dal, Bog je vzel, se tolažim. Al kar mi nevedni, zabutani, raztrešeni, razujzdani, prevzetni, zarobljeni, neotesani, nepokorni, trmi, pijani hudobnež v človeški podobi škoduje, me pa vselej sveta jeza pograbi. Tu navedem le dve priliki. Žetva je pred durmi. Sedem ženjc požnje en oral njive, vsaka raztrosi in raztepe le en snop po celi njivi, kar znese 7 snopov, sedem srednjih snopov daja najmanj 10 pintov zrnja; en pint srednje cene po 12 kr., je 7 ženjc 1 fl. 20 kr. na enem oralu napravilo! Srednje kmetije imajo 6 do 8 oral raznega zrnja posejanega in torej tudi žeti, kar znese 7 for. 20 kr. do 9 for. 60 kr. vkupne škode. Vse to je prav nisko računjeno, in če še kmet ob strošku ženjciam saj toliko v novcih plačuje, ima tudi naj manj toliko kvara. Podajmo se k drugi priliki v vinograd k mojemu cuzeku, na katerem najraje jaham, saj tudi od tega večidel vse imam, kar imam. Tu ne jemljimo v ozir niti kopačev pijanih, niti neumnih rezačev, koji na vedra in celo na polnjake kvara narejajo! Samo premislimo majhna in lahka opravila v vinogradu in sicer:

Ako en vezač konjičev, bikov, in en plevce na dan le eno mladico polomi in odrta; veže bike in pleve pa 10 dni, znese to 20 mladik. Vsaka mladika ima po dva grozda (inače tudi po tri in še več, na Izabeli sem jih celo 5 naštel), kar stori 40 grozdov, 40 grozdov napolni srednji škač, koji dajo naj manj 3 do 5 pintov mošta; en pint po 20 kr. stori 60 kr. do 1 for. škode samo en delavec s svojo raztrešenostjo na dan brez pomislika, da vsak dan po 20 do 30 mladik naj manj vniči, in tako 12 do 30 for. vsak dan kvara nareja! — Pitam: Ali to ni poduka vredno? Zadosti ako se nehoti pri vsej pazljivosti primeri, da se ktera mladica z grozdom (kavernki) polomi. Kdaj pa bodo uni viničarji, koji na ročko, in vinearice, koje na otroke posebno pa nakrave in pajceke mislijo, da le brž delo opravijo in ki veliko plevela za krmo spravijo, k zvestobi in vestnosti dospeli!? — Od ognjenih mladenčev in zaljubljenih deklin, pa nič ne govorim — le to še dostavim: „Uči vbogo zanemarjeno ljudstvo, ter pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.“ Jančar.

Domače stvari.

Ovce plejejo proso. Proso pleti po plevicah — tako piše časnik moravske kmetijske družbe — je precej draga reč. Ti stroški se lahko prihranijo, ako se to delo prepusti ovcam. Po skušnjah je gotovo, da se ovca ne dotekne prosa; plevel rada pomuli, proso pa pusti na strani. Ako je treba, se tudi dvakrat po ovcah da proso popleti, če tudi je proso že 8 do 12 palcev visoko. — Na grajščini v Lubačovicah na Moravskem se pletev prosišč le ovčjim čredam prepušča; le na to je gledati, da se ovce ob suhem vremenu spuste v prosišča, sicer pa se nikakoršne škode ni bati. — Ker ta pletev ni sploh znana, zato jo priporočamo gospodarjem, kateri imajo ovce.

„Novice.“

Kako se kuretina zdrava ohrani? Da kuretina zdrava ostane, se svetuje med živež vsaki teden enkrat drobno nasekanega čebulja pomešati.

Hasek ribje masti. Ribja mast odganja yes mrčes. Z njo se lahko odpravijo mravlje iz stanov. Živino je treba tam, kjer se sama muh in obadov braniti ne more s ribjo mastjo namazati. Da miši sejano seme ne pozobljejo, se tudi svetuje, ga v ribji masti poprej namočiti in po tem še pa z živim opnom, gipsom ali pepelom potrositi. J. Ž.

Kak dolgo ostane semenje kaljivo?

Pšenica	3 — 4 leta	Gorušica	6 let
Rž	3 — 4 „	Konoplje	4 leta
Ječmen	2 — 3 „	Lan	8 let
Oves	2 — 3 „	Mak	2 — 3 leta
Turšica (kuruza)	4 „	Ogerščica	3 „
Proso	2 leti	Repa	6 let
Ajda	2 — 3 leta	Kavlja (Koloraba)	5 — „
Grah	5 let	Pesa	4 — 6 „
Leča	2 leti	Zolto korenje	4 leta
Fižol	5 let	Črlena detelja	2 leti
Grahorica	3 leta	Lucernska detelja	3 leta
	Špargelj	2 leti	

Dopisi.

Iz Črnič, 26. julija. Ljubi „Slovenski Gospodar“! Veliko veselje se v mojem srečanju giblje, kadar te v moje roke vzamem, ker se nadjam veliko lepega, in podučljivega v tebi preberati. Zakaj tvoji nameni so, ne le samo iz dalečjih krajev, kar se tu in tam kaj novega po svetu godi povedati, marveč pri srečanju ti je tudi to, da slovenske sinove omikati želiš v kmetijskih zadevah, kar je dan današnji, silno velika potreba, da se posebno kmečka mladina o tem podučuje in vadi. Saj ravno k temu namenu so se po slovenski zemlji večidel „čitalnice“ razširile, in se bodo še zmirom več razširjale. Zakaj, silno potrebno je, da začnemo kaj napredovati, v kmetištvu, vinoreji, živinoreji in rokodelstvu itd. — Častiti braveci „Slov. Gospodarja“ srčno vas opominjam, posebno vas kmečke sinove, da se vdeležiti tega, kar vam do vas ljubezni polni dopisatelj svetujejo po knjigah in časnikih, kateri zadevajo čez vse take reči, ker dan današnji, ako se jih človek ne posluži, veliko uboštvo, trpeti mora, zakaj oni skrbijo, in si veliko prizadenejo, za vas, in za blagor vaše hiše. — Poglejte, koliko učenih spisateljev je bilo, in jih je še zdaj, ker so nam po mnogoletnih skušnjah, nam v korist podučilnih bukev spisali, in nam jih še zmirom v novo potrjenih najdbah spisujejo, in vselej na vrata našega srca trkajo, in spodbujajo, da se po njih potrjenih spisih ravnamo. Hvala vam bodi za to, vsim tistim, ki vam za voljo omike slovenskega ljudstva, vroča kapljica iz vašega čela pada. Nadjamo se tega, da, ker ste toliko dozdaj za nas storili, tudi v prihodnjic nas ne boste zapustili, iz srca se vam priporočimo, posebno tebi „Slov. Gospodar“, da nam boš večkrat, ako ti bo čas pripustil v tvojem listu, kar veš, da je za kmeta najbolj potrebno, popisoval.

M. V — č — č.

Iz gornje Ložnice 24. julija. Kdo so Vindiši in Pavri? Od predzgodovinskih časov so se že nahajali Slovani ob bregovih Adriaškega morja — ob Savi in Soči, — od Drave do Donave, in na izhod dalje in dalje ob črnem morju. Mnogo zatiranja je prestal ta — po golobje pohlevni narod slovanski. — Naj bolj so jih veselili drevoredi žlanih dreves. Lipe so

sadili radi na sredo svojih vasi, kjer so se pod njih senco radi zbirali, in pomenkovali od svojih reči in prigodkov; Lipo so častili za božje drevo, zavolj njenega presladko-diščega duha.

Dokler so še naši predstariši, ajdje bili, imeli so tudi pri lipah svoje bogove, naj bolj se jim je dopadlo, da so si okoli svojih bogov vinske trte zasadili in je okoli njih razpeljavali, Bili so tudi pošteni in marljivi, zlo prijazni in gostoljubni ljudje, imeli so poslópja brez zaklepov, obdelovali so marljivo svoje kmetije, t. j. vrte, njive, vinograde itd. Če jih je kaki tujec, Nemec, Italjan itd. obiskal sprejeli so ga pod streho, in mu postregli po navadi in zmožnosti. Barantoli so z žitom, vinom, medom, voskom, mesenino, lesom orodjem itd.

Ko so jih drugi narodi spoznali, kako da so pohlevni Slovani, začeli so jih stiskali, se vojskovati z njimi in jih zmagovati. Imeli so tudi svoje vojvode in kralje, in nekteri med njimi so bili umni vojskovodji; naj bolj je znan v zgodovini kralj Samo, ta je vse Slovence spravil pod eno krono svojega kraljestva, in jim je kraljeval dolgo let; takrat je jim enkrat solnce svobode prisijalo, ali pozneje čase je Slovincem sreča zmirom hrbet obračala; imeli so še potem svojega vojvoda, pa ta je imel le kratko oblast, in z takimi vojvodi niso imeli pri vojskah kaj sreče, malo kdaj se jim je kaj dobro obneslo, od vseh strani so jih stiskali drugi narodi, od spodnje strani Turki, od južne Italjani, od gornje strani pa Nemci, in za naše strani Nemci naj bolj, — ti so naše predstare čez Donavo napadali, Slovence naj bolj ogromno taborišče Donavsko, Beč (Dunaj, Vindobona, Wien) vzeli, in potem naše predstare premagovali sem blizu do Drave, in se tudi povsod po Slovenskem stalno naselili, saj po naj bolj prijetnih in rodovitih krajih Slovenske zemlje, veči del po mestih in trgih, Nemški cesarji so v večje vasi (občine, soseske) dali nemške „richtarje“ (sodnike), prav ljute, trde Nemce, zaničevali so ti vboje Slovence, in jih po Koroškem, Kranjskem in Štajerskem dostikrat psovali z „pavri“ „vindiše trotelni“ in v časih še z čim drugim. Vidite dragi poštenjaki kako so se tuji richtarji med kmete za vižarje in za sodnike postavljeni abotno proti kmetu obnašali in vendar so vsi naši predstariši, se sem v te kraje naselili, kakor Slovenec tako Nemec in tudi Italjan. Nemški oblastniki so tudi v te kraje več učilnic (šol) vpeljali pa ne za to, da bi se narodni jezik likal, temoč le za to, da bi se nemški jezik vpeljal in slovenski čedalje bolj zatiral, pa vendar Božja previdnost ni našemu narodu popolne pogube namenila, ohranjen je bil pretrekle čase slovenski jezik med priprostim kmetijskim ljudstvom, in pri č.č. duhovščini, ali zdajne čase so se tudi učeni slovenskega rodu začeli izbujati, in narodni književni jezik piliti in gladiti, in se bližati drugim večim narodom Slovanskim. In tako mislim, da nas ne bodo imeli več Nemci za pavre in vindiše trotelne, kar pomeni pavre, to je; sirove nevedne reveže, in vindiše, to je; za indijanske tobako-žvekovce, sirove in divjake. To naj presodijo modri poštenjaki, bodi si Italjan, Nemec al Slovenec. Zakaj še lonec ponvi špot dela, dokler sta oba ožgana in vkajena — črna — če se pa očedita, sta pa tudi čedna, taka je tudi z narodi, dokler je kateri neveden, je divji, ko pa na stopnjo omike pride, je pa v pravem blagostanju in v spoštovanju drugih omikanih narodov. — I tako smo po rodu, kakor Slovani, Germani in Italjani vsi Indijani — Po slabi pameti in premoženju pa vsi pavri, naj bode kdo roda kakoršnega bodi. — Bodimo pametni, ne prevzetni in divjaški, ne krviželni, bodimo zložni in mirni — jedinstvo in blagostan bode naš.

Gornja Ložnica dne 25. julija 1867.

Stepišnik Lovro, mlinar i. posest.

Iz Novomestne okolice. Pri nas je bila do zdaj precej suša, zdaj hvala Bogu smo dobili pa že dvakrat dežja. Letina se sploh dobra kaže. Pšenica dobro plenja, samo snetiva je nektera. Krompir je že zdaj jako debel, tudi druge reči so lepe po polju. Posebno pa nam vinogradi obilno in dobre kapljice obetajo, če bo še prihodnji mesec tako topel, kakor je bilo zdaj dobimo prav dobro, sladko vino, ne pa kislico ali cviček. Čbele so pa tukaj zdaj sploh slabe. Spomladi so precej rojile, prav nenavadno dobre bile, okoli sv. Vida so pa začele pešati in zmiraj so bolj slabele. Veliko jih je ob matice prišlo. Kako so kaj v drugih krajih? Naš gospod. list nam je jako všeč, samo da bi bil bolj za vse Slovence; naj bi tudi kaj več nam iz Kranjskega

prinašal. Še nekaj. Sadje je pri nas nenavadno hitro zrelo, češplje so skoraj že vse modre, tudi sem čul pred enim tednom, da je neki mož že črne vinske jagode dobil v Turški gori. Da ste mi zdravi Štaj. gospodarji!

J. S.

Novičar.

Državni zbor.

V seji 18. julija, ko je po nasvetu ali predlogu posebnega odbora šlo za to, ali bi se iz večine sedajšnjih poslancev državnega zbora napravilo za cislajtanske dežele odgovorno ministerstvo, je poslanec dr. Toman govoril tako le: „Meni se odborov nasvet zelo nevaren zdi. — Prašam, ktera pa je ta dežela, ki se ima za njo to ministerstvo napraviti? Jaz ne poznam nobene in tudi zbornica je ne pozna. Ali je ne mara Cislajtanijs? Tedaj obžalujem, da v ti besedi ne le pojem, misel, ampak tudi stvar konec vzame. Pomen te besede je, da se imajo vse kraljevine in dežele v jedno poljubovoljno ime zvariti ali stopiti. Naj se le poskusi in se vržejo vsa znamenja, simboli, kraljevin in dežel v jeden jedin centralisaven topivnik, krona se iz njega ne potegne. Cesarski orel še dan današnji nosi slovenski klobuk, kakor se je gosp. poslanec Schindler tako psovavno in zbadljivo izrazil. Za poslanca iz Dunaja so ta znamenja premalenkostna. Seveda za Dunaj bi bila centralisacija v vsakem oziru naj koristnejše in naj bolj jednodušno načelo. Ali Avstrijo preustrojiti — Tu seže predsednik govorniku v besedo in nastane nekoliko časa besedovanje o rabljeni besedi „psovavno“. Potem govornik nadaljuje: „kaj ima iz dežel takraj Litave postati, to še ni jasno, ali to je pa jasno, da se imajo centralisovati. Če z tim načelom hočete ministerstvo iz večine poslancev vstanoviti, vam od te strani odgovorimo: „Vi ne morete iz večine poslancev ministerstva postaviti, kajti vi ste manjšina. Kdar na dosedajno delovanje državnega zbora pogledam, spreletuje mene in vsakega drugega strah in bojezen zavolj načina, po katerem stopamo naprej. Imamo lepo pohištvo, zal lišp v prav liberalnem smislu, čemur vsakdanji časniki na vsa usta čast in hvalo prepevajo, ali hiše, hrama še nimamo, bitnosti še nimamo, kajti ta počiva v varnosti posameznih narodov, v zavarovanju posebnosti kraljevinam in deželam. Ako se je pa o tem govorilo, da Nemci niso nikdar nikogar zatirali, hočem le spomniti besed, ktere je v štajerskem deželnem zboru jeden odličnejših poslancev govoril rekši: „Če nam Nemcem ne bode več mogoče gospodovati, če nimamo več imeti nadvlade, nam Avstrije nič več ni mar.“*) Kaj takega ni še nikdar izustil noben Slovan. (Dobro na desni). To je razloček med našim domoljubjem in domoljubjem onih gospodov, katerim je beseda ravnopravnost vedno na jeziku.“

Po tem ko so še drugi poslanci govorili nekateri proti nekateri za predlog, se je seja končala z znanim nasledkom, da je namreč odbor svoj predlog nazaj vzel.

— V sredo 7. avgusta t. l. bode imela „Slovenska Matica“ v Ljubljani tretji občni zbor in na vrsto dojde to le: 1. Predsednikov govor; 2. tajnikovo poročilo o delovanju odborov; 3. račun od 1. julija 1866 do 1. julija 1867 l.; 4. proračun od 1. julija 1867 do 1. julija 1868 l.; 5. volitev treh udov, da pregledajo odborov račun o novem gospodarstvu; 6. volitev štirih Ljubljanskih in šestih vnanjih odbornikov na mesto 4. julija izvadljanih. Med temi so izmed Ljubljanskih gg. 1. dr. E. Costa, 2. A. Lesar, 3. A. Praprotnik in 4. J. Marn; izmed zunajnih: gg. 1. J. Grabrian, 2. M. Pirec, 3. dr. Št. Kočevar, 4. Franjo Cegner, 5. M. Cigale in 6. dr. Fr. Miklošič. 7. Posameznih udov nasvetje. Zvečer bo slovesna beseda v narodni čitalnici

— Moldava se hoče ločiti od Valahije.

— „Zastava“ piše, da je že više 100 Srbov k Bolgarskim upornikom pristopilo.

— Ruski časnik „Golos“ nagovarja Ruse, da bi pristopili k Bolgarskim dobrovolcem.

— „Napredak“ piše, da se v Kragujevcu (v Srbski) mnogo pripravlja za vojsko.

— Tudi v Debraniji (v Albaniji) so se stanovniki podigli proti Turčinom in so je tudi že dvakrat prav otepli.

*) Znano je, da je te besede govoril fanatičen velikonemec in slovenski renegat, odpadnik Blagotinsček — Kaisersfeld.

— „Dragoljub“ piše iz Zagreba, da se je „Matica ilirska“ združila z „Jugoslovansko akademijo“. Slava!

— V časniku „Posel z Prahy“ se bere: Noben Čeh noče biti Rus, če bi se vendar kaj pripetilo, onda bi znal dojeti trenotek, da bi tudi mi rekli: „Rajši hočemo biti Rusi, kakor Nemci.“

— V Pragi je pri Gregerju došla na svetlo „Slovensko-česka slovnica“, ktero je spisal g. Franjo Marn.

— „Narodni listy“ pišejo, da je ruski general Črnja-jev pri Bolgarskih upornikih.

— V Hrvaški sta spet dobila dva gospoda visoke službe, ktera sta priporočena od madžaronske stranke: Koloman Bedeković de Komar je imenovan za oskrbnika velikega županstva v Varaždinu in Ladislav Kukuljevič Sakcinski za velikega župana Križevčke županije.

— V Ogerski se nahajate zdaj dve stranki; ustavna in protiministerska, ta je mnogo vekša ko prva; te dve stranki imate zmirom prepir med seboj, kateri se širi od dneva do dneva.

— Madžarski, svobodni tisk in liberalizem silita „Pozora“, da se hoče preseliti v Ljubljano, tako se namreč piše iz Zagreba.

— G. Kvaternik, kateri je spet dobil dovoljenje ostati v svoji očetnjava, namerjava izdavat političen tednik.

— Dalmatinska-Hrvaška-Slavonska kancelarija je šolskim predstojnikom v Hrvaški in Slavoniji zapovedala, da morajo dijakom prepovedati se udeliziti dijaškega shoda v Belgradu dne 6./18. avgusta (t. j. v šolskih praznikih), če ravno ta shod drugega namena celo nima, ko samo tega, da bi se dijaki pogovorili o znanostnih potrebah. — Tako se res podpira razvitek duha!

— Osečka čitavnica je zaprta in jeno delovanje na dalje celo prepovedano.

— Česki časnik „Nar. Nov.“ piše: Potovanje v Moskvo in naše pogovarjanje z Rusi je imelo samo eden uspeh, ako hočemo govoriti o političnih zadevah, in ta je: Mi smo se pogovorili, da nočemo nadalje pripuščati, da bi le jedna slovanske vas, hodi si po kom koli, svojo narodnost izgubila t. j. da bi se ali ponemčila, ali pomadžarila ali poitalijančila itd.

— Dunajski državni zbor je na neke tedne odložen.

— (Vedno bolje.) Ljubljansko televavno društvo „Južni sokol“ je začasno po vladi ustavljeno. Zakaj se še ne ve.

— Pri Pariški izložbi je dobila za musiko prvo darilo avstrijska banda od polka vojvode Württemberg-skega; ta ima svojo piskalno orodje od g. Červený-a v Kraljevem-Gradcu, kateri je tudi za svojo dobro musikalno orodje dobil darila pri vsaki izložbi.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	60	5	10	4	80	4	40
Rži	2	60	4	—	3	80	2	50
Ječmena	2	—	2	70	3	50	2	40
Ovsa	1	80	1	60	2	—	—	—
Turšice (kuruze) vagan	2	90	3	20	3	40	3	10
Ajde	2	40	2	70	3	60	2	60
Prosa	2	50	—	—	3	50	—	—
Krompirja	1	30	1	18	1	50	—	—
Govedine funt	—	17	—	22	—	22	—	22
Teletine	—	20	—	24	—	22	—	22
Svinjetine črste funt	—	24	—	24	—	—	—	—
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	8	—	—	—	6	90	7	80
„ 18" „	—	—	4	30	—	—	—	—
„ 36" mehkih „	5	—	—	—	5	—	5	80
„ 18" „	—	—	3	—	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	70	—	—	—	28	—	—
„ „ mehkega „	—	60	—	—	—	—	—	—
Sena cent	1	—	—	70	—	70	—	95
Slame cent v šopah	—	90	—	80	—	45	—	90
„ „ za steljo	—	60	—	50	—	40	—	60
Slanine (špeha) cent	36	—	—	—	40	—	—	—
Jajec, šest za	—	12	—	10	—	—	—	—

Cesarski zlat velja 6 fl. 06½ kr. a. v.

Ažijo srebra 124.50.

Narodno drž. posojilo 67.40.

Loterijine srečke.

V Gradcu 27. julija 1867: 58 60 28 15 38

Prihodnje srečkanje je 7. avgusta 1867.